

Zbornik 7. i 8. Strossmayerovih dana, ur. Ivica MANDIĆ, Grad Đakovo, Đakovo, 2011., 160 str.

U svibnju 2011. godine, u nakladi Grada Đakova, izašao je zbornik radova sa znanstvenog skupa »Ban Jelačić i biskup Strossmayer«, održanog 23. svibnja 2009. u povodu sedmih Strossmayerovih dana, te znanstvenog skupa »Ban Jelačić i biskup Strossmayer«, održanog 29. svibnja 2010. na osmim Strossmayerovim danima.

U prvom dijelu Zbornika objavljen je program manifestacije 7. Strossmayerovih dana (7), a potom prilog Dubravka Jelčića »Prvi politički koraci Josipa Jurja Strossmayera« (9–18). Autor prikazuje život Josipa Jurja Strossmayera u danima hrvatskoga narodnog preporoda, Strossmayerov pogled na tadašnja zbivanja i njegovu političku aktivnost. Zaključuje kako je Strossmayer politički rastao i sazrijevao paralelno s preporodnim pokretom, kako je preporodna zbivanja sustavno pratio i da je u procesu njegova nacionalnog osvješćivanja katalizatorska uloga pripala Ljudevitu Gaju i Josipu Jelačiću.

Stanislav Marijanović iznosi prvu od tri rasprave obuhvaćene naslovom »Biskup Josip Juraj Strossmayer i hrvatski banovi«. Riječ je o banovima narodnjacima – Josipu Jelačiću, Josipu Šokčeviću i Ivanu Mažuraniću, a dio su autorova istraživačkog projekta *Corpus Strossmayeranum – Fontes*. U ovom članku obrađuje se suodnos Strossmayera i bana Jelačića usporedbom pojedinih događaja iz njihova života (19–36). Slijedi prijepis najzanimljivijih dijelova rasprave nakon izlaganja (37–44) u kojoj su izlagači odgovarali na pitanja iz publike, te rad Đure Vandure »Slikarstvo postmoderne kod Hrvata« (45–47), kojim nas upoznaje s osnovnim postulatima postmoderne u slikarstvu. Prvi dio Zbornika zaključen je podacima o Zagrebačkoj filharmoniji (48–52), koja je održala koncert na spomenutoj manifestaciji.

»Strossmayer, Crkva i liberalizam« (57–76) prvi je prilog drugoga dijela Zbornika koji se odnosi na 8. Strossmayerove dane. U njemu Slavo Slišković predstavlja liberalizam, stav Crkve prema njemu, kao i odnos liberalizma prema Crkvi. Autor ističe osobu Josipa Jurja Strossmayera kao jednog od protagonista pomirenja naizgled nepomirljivih strana katolicizma i liberalizma, što je potvrdio svojim govorima na Prvome vatikanskom koncilu.

Osnovna obilježja liberalnog katolicizma razlaže Vlasta Švoger u članku »Liberalni katolicizam u Hrvatskoj i Strossmayer« (77–123). Autorica prati razvoj liberalnog katolicizma u Hrvatskoj, navodi glavne predstavnike iz redova katoličkog svećenstva i liberalne laičke inteligencije te iznosi glavne ideje koje su zastupali i upozorava na razlike u shvaćanjima između pripadnika liberalnog svećenstva i liberala laika. Detaljnije utvrđuje Strossmayerovo političko i kulturno djelovanje početkom šezdesetih godina 19. stoljeća.

Na temelju arhivskih izvora i literature Zoran Grijak analizira djelovanje Josipa Jurja Strossmayera s liberalnokatoličkih pozicija (»O *pukotinama* u Strossmayerovu liberalizmu«, 125–146). Iznosi zaključak kako je nedvojbeno da se Strossmayer zauzimao za liberalnokatoličke principe, ali je, kada je riječ o sekularizacijskim procesima u društvu kojima je cilj bio umanjiti utjecaj Crkve, zastupao konzervativnije principe. Upravo ta odstupanja u Strossmayerovu liberalnom svjetonazoru autor naziva *pukotine*.

Zbornik završava nekrologom Andriji Šuljku iz pera Antonije Pranjković i Ivice Raguža (149–152) te slikovnim prikazima održanih manifestacija (153–160).

Ana Biočić